

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine preste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Nakopi se ne vračajo, izmenjati. Enostopna polt-vrtila (širina 88 mm) na enkrat 80 vin., večkrat po dogovoru.

78. števil.

V Ljubljani, v sredo, dne 30. septembra 1908.

Leto XI.

Izjava.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke se je na svoji seji v petek, 26. t. m. temeljito bavil z zadnjimi dogodki na Spodnjem Stajerskem in Kranjskem ter izjavlja z ozirom na dejstva, ki se dajo dokazati, sledeče:

Narodnostni boj, ki je dobil v zadnjih časih zopet brutalne oblike pouličnih izgrediv, podpihujejo meščanske stranke ne zaradi narodnih potreb in ciljev, temveč v egoistične strankarske namene, predvsem zato, da bi razvnele strasti in preslepile delavne sloje, ki naj bi v brezumnem nacionalnem boju pozabili na svojo gospodarsko sužnost in na razredna nasprotja. Izvrševalni odbor obžaluje in obsoja teroristično taktiko nacionalističnih strank, naj že meri proti Slovincem, ali pa proti drugim narodom. Izvrševalni odbor povdarja z vso odločnostjo razredno stališče socialne demokracije in mednarodno solidarnost delavstva vseh narodov, ki je edino uspešno sredstvo delavskega razreda v boju za osvoboditev iz tiranije mednarodnega kapitalizma.

Izvrševalni odbor konstatira, da nacionalistične stranke ne iščejo narodne enakopravnosti in svobode, ki je pogoj narodnega miru, temveč namenoma podžigajo nacionalna nasprotja na škodo delavskega razreda svojega in vseh drugih narodov. Zoper take nekulturne tendence se mora tem čvrsteje združevati delavstvo vseh narodov za varstvo svojih pravic in za boj proti vsemu proletariatu skupnemu sovražniku, kapitalizmu.

Izvrševalni odbor poziva slovenske delavce, naj odločno zavrnejo vse poskuse nacionalističnih strank, ki merijo na to, da odvrnejo proletariata od njegove poti in od njegovih ciljev ter da ga vprežejo pred voz buržoaznih interesov, nasprotnih interesom delavstva.

Izvrševalni odbor izreka, da so zadnji dogodki meščanskim strankam dobro došel povod za razredno buržoazno politiko, kar dokazuje najbolje zbliževanje liberalne in klerikalne stranke, iz ka-

terega naj bi se razvila popolna sloga dosedanjih nasprotnikov. Ost tega združevanja meri proti razredno zavednemu delavstvu, proti njegovemu razvoju, proti njegovim gospodarskim in političnim pravicam, proti njegovi bojni moči.

Če izvrševalni odbor obsoja vse izgrede, za katere so odgovorni nacionalistični vodilni krogi, bodisi da so jih, kakor v Ptuj, namenoma vprizorili, bodisi, kakor v Ljubljani, zagrešili z brezbriznostjo, pa tudi konstatira, da je glavni sokrivec vseh podobnih izgrediv avstrijski vladni zistem, ki se deloma pasivno, deloma aktivno upira temeljiti rešitvi narodnega vprašanja in ovira demokratiziranje javnih zastopov v škodo ljudstva in v korist fevdalnih in kapitalističnih krogov.

Izvrševalni odbor izreka, da v Ljubljani ni bilo resnega povoda za tiste represalije, ki so povzročile smrt dveh in težko poškodbo številnih drugih oseb. Zlasti izreka, da je deželna vlada v Ljubljani v kritičnih dneh pokazala usodepolno neznanje domačih razmer in nesposobnost v izbiranju sredstev za varstvo javnega miru in reda. Nepobitno je tudi dejstvo, da se je med vojaštvom, ki je bilo poklicano na varnostno službo, javno pokazalo toliko pristranosti, da je bila sposobnost nekaterih oddelkov za tako kritično službo nad vse dvomljiva. Nepobitno je pa tudi, da so nekatere vojaške osebe brez zakonitega razloga prekoračile svoje pooblastilo in s tem povzročile nad vse tragične posledice in novo razburjenost med prebivalstvom.

Izvrševalni odbor zahteva, da se strogo preišče raba orožja, da se pozovejo na odgovornost vsi, ki so obdolženi, da so zakrivali smrt dveh in poškodbo mnogih oseb brez zakonitega razloga in da se javnosti naznani vsi preiskave. Zahteva pa tudi, da odškoduje država nedolžne žrtve, odnosno njih družine kolikor je mogoče, da se materialno odškoduje izgubljeno življenje in zdravje.

Izvrševalni odbor
jugoslovanske soc.-dem. stranke.

Sloga.

Tragedija se je odigrala v Ljubljani, tako silna, da ni bilo mogoče drugače, kakor da se je takoj vse mesto zavilo v črnino. Tragedija je bila, tako pretresljiva, da je za hip premagala duša materijo in so solzo privrele v oči. Misli in občutki so bili pod premagujočim vtiskom pretresljivega, tužnega dogodka. In v tempel žalosti se je izpremenilo mesto.

Toda kako je že bilo, ko je mladi Jezus prišel v jeruzalemski hram? Našel je v njem trgovce in barantače in v sveti jezi jih je z bičem izpodil. Kdo bo pognal naše novodobne kupčevalce iz tempelne narodne žalosti? Kajti prišli so vanj, komaj da je bil sezidan.

Na parah je ležalo dvoje mrtvih ljudi s kroglijami v prsih. Pa so prišli ljudje, ki kupčujejo z ljudskimi občutki in prodajajo politiko in svignila jim je misel skozi glavo: Kako bi se dal fruktificirati dogodek? In praktična, «konjunktura» razumevala misel je hipoma odgovorila: To je moment za slogo! Župan in poslanec Hrbar je stopil na grob in patetično kakor velik umetnik je izrekel upanje, da porodi nesreča čudež: Da se znajde v bratovskem objemu liberalna in klerikalna stranka. «Slovenski Narod» je pozabil, kako je desetletja dokazoval nevarnost klerikalizma, «Slovenec» je naglašal množino skupnega dela. Res je: Kri nesrečnih žrtev ima zlepliti politične razpoke, iz groba ustreljenih ima vstati liberalno-klerikalna sloga.

Ko se poleže razburjenost, bodo morda posamezni ljudje na Slovenskem presenečeni. Ampak brez vzroka. Čudno ni, da se liberalci tako vsiljivo ponujajo klerikalcem, temveč bi bilo čudno, če ne bi porabili sedanjega momenta z njegovo gniljivostjo za svoj davni namen. Če se steže most čez dosednji prepad med liberalci in klerikalci, se zgodi le to, kar smo že davno napovedovali. Saj je prilika res tako ugodna, da se ne povrne kmalu. Kdaj bi se moglo tako lepo govoriti o nadzemelju.

PODLISTEK.

Francka.

Spisal Etbin Kristan.

Dalje.

V šoli je bilo prijazno in Francka se je rada učila. Večkrat jo je učiteljica pohvalila, a tedaj je Francko vselej oblila rdečica, kajti zdela se ji je, da so vsi drugi otroci pametnejši od nje. Dostikrat so se ji smejali, pa se je sramovala, ker je mislila, da imajo prav; zakaj pogostoma so govorili o rečeh, ki jih prav nič ni razumela, ali pa, če je mislila, da razume, pa je tudi sama kaj rekla, je bila njena beseda neumna, kar je spoznala šele tedaj, ko so se vsi zakrohotali in ji začeli dopovedovati, da je bedasta.

Včasih so jo zaradi tega obhajale nemirne misli. Kadar je bila sama, se ji je vse zdela enostavno; dan je dan, noč pa noč, po leti je toplo, po zimi pa mraz. Tako je in tako mora biti, pa ni treba razmišljati o tem. Prijetno je, kadar sije solnce in tedaj je veselo, tudi če nima mati zanj nič drugega kakor košček kruha; kadar škripa sneg pod nogami in se tresejo vsi udje, je pa vse bolj neprijazno in vse se težje potrpi, ampak mora se potrpiti, ker pač ne more biti drugače. A kadar so se pomenkovali fantje ali pa druga dekleta, ki niso bila nič starejša od nje, je včasih slišala čudne besede, ki jih ni razumela. Tedaj se je

nekaj neznanega potreslo v njeni dušici. Zakaj ne ve in ne razume vsega kakor drugi? S svojimi očesci gleda in misli, da vidi vse; a drugi vidijo več, njej pa ostanejo skrite reči, ki jih najdejo drugi brez težave.

Zazdela se ji je včasih, da morajo biti na svetu skrivnosti, ki zakrivajo neznane lepote in če je v takem času dobila v roke knjigo s čudežnimi bajkami o skalnatih jamah, polnih čarov, ki se odpirajo nerazumljivim čarovniškim besedam, se je vsa poglabila v take povesti, verujoča in pričakujoča neko čudovito razodetje. Zvečer, ko je mati, trudna in zlovoljna zaspala, je Francka v temi čakala in čakala, da pride bela Vila in jo odnese v temni gozd, kjer se pogovarja drevje in plešejo prelepe gozdne deklice in se gode skrivnostni čudeži. Trdno je verjela, da se mora zgoditi nekaj takega, a nikomur ni rekla besede o svojih mislih in o svojem pričakovanju, ker je vedela, da bi se ji vsi smejali. Kajti drugi ljudje ne verjamejo v Vile in v začarane prince in nikoli ne bodo prišli ponoči v temni gozd, poslušat povesti listja in petje potokov.

A druga ne morajo biti skrivnosti, ki jih razumejo fantje in dekleta, a ki so njej nedosežne. Kdové če so še lepše? In zakaj jih sama ne pozna? . . .

Globoko je vzdihnila Francka ob teh spominih. Morda bi bilo bolje, če bi bila takrat raz-

umela, kar ji je bilo skrito in vendar se ji je zdela, da ji ne sme biti žal. Kajti v njene čudovite sanje bi bilo gotovo kanilo nekaj nelepega in morda bi jih bilo pregnalo za vedno. Sedaj ne more več verjeti v Vile in gozdne deklice in v začarane prince, a škoda je za tiste sanje, ki so nedekaj zaljšale njeno žalostno življenje, da se ni zavedala žalosti. Kako bi bila prenašala vse, če bi bila morala živeti v sami resnici?

Mračno je bilo v izbi, v kateri je stanovala z materjo in če ne bi bila sijala skozi sanje bela luč, bi bila zbolela od večnega mraka. Mati je imela svoje težko delo in svoje vsakdanje skrbi in kadar ni molčala, je godrnjala in vzdihovala. Saj se njej gotovo niso nikdar približale take lepe sanje, da bi bile vlile čudežno upanje v njeno izmučeno dušo. Zato ni mogla Francki nikoli pripovedovati kaj lepega; samo prorokovati ji je znala o težkem življenju, ki še pride nad njo, ko ne bo več mati skrbela za njen kruh. Iz kuhinje, kjer se je kuhal krop za perilo, je prihajal sopar v izbo in v tistem težkem vzduhu so bile materine besede kakor votli, grozeči glasovi, doneči iz temnih daljav. Ampak Francka je imela svoje sanje, ki so jo tolažile in pregnale vse strahove. Materine besede so izginile, kadar se je storil večer.

Sedaj se je Francka spominjala nanje. Natančno se je spominjala in strah jo je pretresel.

skih višavah, o čudežih in drugih klerikalnih poj-
mih, kdaj bi se šlo tako lahko v cerkev, kakor v
dnevih črnih maš, kdaj bi moglo liberalno srce
kazati toliko pobožnosti kakor sedaj?

Veter je ugoden, jadra se torej razpenjajo.

Godi se, kar se je moralo zgoditi. Preludij je
igrala liberalno-klerikalna volilna reforma za kranj-
ski deželni zbor. Avertira pa mora biti doigrana
do bližnjih deželnozborskih volitev.

Za liberalce se je razvil položaj tako, da jim
je sloga potrebna. To razumemo. Hribarjevo sta-
lišče v državnem zboru je nevzdržno. Kljub ro-
manju v Peterburg in v Prago se ni utrdilo ne
doma, ne na Dunaju. Njegov klub je brez vpliva
in med njegovimi posameznimi deli so večna ne-
soglasja in nesporazumi. Malo je pomagalo, da je
Hribar sam žrtvoval svoj liberalizem klerikalnim
zahtevam klubovih popov. Z zadnjega zasedanja se
je vrnil brez uspeha v Ljubljano in ničesar ni mogel
poročati svojim volilcem.

V deželi pa so liberalci potisnjeni v onemogo
manjšino. Volilna reforma je klerikalcem zagotovila
absolutno večino, spremenjeni poslovnik je libe-
ralcem vzel celo možnost obstrukcije. Blizajo se
dopolnilne reforme, ki zapečatijo liberalno usodo.

Kaj bo potem?

Leta in leta je liberalna stranka v deželi vla-
dala; opozicionalnega kruha ni vajena. Novemu
položaju, ki ji odkazuje še vedno važno, ampak
težko nalogo kritike in kontrole, se ne zna pril-
agoditi, njena bojna moč pojema, skromen pro-
storček pri jasnih ji je ljubši kakor bojno polje.
Hribar je dosleden. Sloga je njegov cilj od danaj
in zdi se mu, da mu ni bil še nikoli tako blizu
kakor zdaj. Kako da ne bi posegel po njem? Kako
da ne bi napel vseh moči, da preskoči zadnjo
zapreko?

Iz liberalnih vrst ni slišati ugovora. Vse je
kakor hipnotizirano. Klerikalci ne odbijajo zblize-
vanja tako, kakor so ga odbijali tik po državno-
zborskih volitvah. Kdove kaj se je že zgodilo za
kulisami, kamor se ne vidi? Morda se zdramijo
nekateri liberalci tedaj, ko bodo že z obema no-
gama v klerikalnem šotoru. Ampak uti bo težko.

Nedvomno je, da ni bila liberalno-klerikalna
združitev še nikoli tako verjetna kakor sedaj. Morda
se zgodi v najkrajšem času čudež, ki pa ne bo
čudež, da si bodo ležali «v bratovskem objemu».
Ta perspektiva nas ne plasi. Ničesar si ne moremo
tako želeli, kakor da se čim prej zgodi, kar se
mora zgoditi. Tedaj bo vsaj jasno na Slovenskem,
kdo je nasprotnik in kdo ni. Odkar se je obupana
liberalna stranka odrekla nalogi, organizirati me-
ščanstvo brez drugih primesij, sta dve neproletarski
stranki na Slovenskem itak nepotrebni. Delavstvo
bo tem jasneje spoznalo svoj položaj, če bo videlo
zedinjenega nasprotnika. Naj se združi, kar sodi
skupaj. Živela, liberalno-klerikalna sloga!

Zdaj prihaja tisto težko življenje, ah, vse drugače
kakor je prorokovala mati...

Iz predmestja, kjer sta stanovali, je mnogo
žensk hodilo v tovarno. Vsako jutro so hodile
po dve, tri in v celih gruclah, mimo hiše. Fran-
cika jih je videla vsaki dan, tudi zvečer, kadar
so se vračale, in pogostoma jih je pomilovala. V
tovarni ne more biti kakor v gozdu, kadar pada
mesečina skozi veje. Nikoli ne bodo videle čarov
in čudežev.

Ko je Francka zadnje leto prišla iz šole, ji
je mati rekla:

„Hvala bogu, da je konec. Veš kaj? V tovarno
pojdeš. Bolje je, kakor da bi šla služiti.“

Francka se je ustrašila. Prišlo je tako nena-
doma. Pred očmi ji je vstalo ogromno sivo po-
slopje s temnimi okni in z visokim dimnikom.
Tja naj bi hodila vsako jutro, kakor v zapor.
Tisti hip se ni spomnila na svoje sanje, ampak
na pokošeno travo, ki ji ni dišala, odkar je z
materjo prišla v mesto. In nikoli več ji ne bo
dišalo!

„Kaj? Menda se boš še obotavljala?“ je rekla
mati, ki je že predolgo čakala na odgovor. „Kaj
pa boš? Doslej sem te redila; ali misliš, da pojde
vedno tako? Jutri greva vprašat, če te vzamejo.
Zdaj je odšlo nekaj delavk; Gorčetova Špela mi
je povedala. Vesela bodi, če te hočejo.“

Francka je molčala. Hudo ji je bilo, pa ni
vedela zakaj.

Dalje prih.

Opozarjamo ponovno, da je Koslerjevo pivo bojkotirano.

Z nemškega strankinega zbora.

V petek je bila v Norimberku rešena točka
o glasovanju za proračun. Sprejeta je bila, kakor
se je moralo pričakovati, resolucija strankinega
vodstva.

Najprej se je glasovalo o posredovalnem
predlogu sodruga Frohmeja, ki je bil z 217
proti 160 glasovi odklonjen. Potem je bil spre-
jet z 258 proti 119 glasovom sledeči predlog:

„Zbor stranke vnovič potrjuje resolucije iz
Libeka in Draždan, ki izrekajo, da predstavlja
država, dokler je v rokah posedujočih razredov,
organ razredne vlade in sredstvo za potlačanje
brezposestnih ljudskih množic, da je politična na-
loga proletarskega razrednega boja osvojitve
državne moči s premaganjem nasprot-
nika in da se mora odkloniti vsaka politika po-
puščanja spričo obstoječega državnega in družab-
nega reda.“

Kot nujna posledica tega temeljnega nazora
in spričo dejstva, da se mora smatrati skupno
glasovanje o proračunu za izraz zaupanja vladi,
se mora vsaki nasprotniški vladi dr-
žavni proračun pri sklepnem glas-
ovanju odkloniti, izvzemši take slučaje, ko bi
imela odklonitev proračuna s strani naših sodru-
gov to posledico, da bi se sprejel za delavstvo
bolj neugoden proračun.

Glasovanje za proračun v deželnih zborih v
Vrtembergu, na Badenskem in Bavarskem je torej
nezdružljivo z resolucijami, sprejetimi v Libeku
in Draždanih.

Načelna odklonitev proračuna odgovarja po-
polnoma razrednemu položaju brezposestnih ljud-
skih množic, zaradi katerega je potrebna ne-
spravljiva opozicija proti obstoječi,
kapitalizmu služeči državni sili.

Neizogibna naloga našega agitatoričnega dela
je, neprenehoma poučevati delavski razred o tej
potrebi.“

Poslanec Segitz iz Norimberka je na to
podal v imenu 66 južno-nemških poslancev sle-
dečo izjavo:

„Nemškemu strankinemu zboru kot legitim-
nemu zastopstvu cele stranke priznavamo prav-
ico, odločati o vseh načelnih in taktičnih vpra-
šanjih, ki se tičejo cele države. Naše mnenje je
pa, da so v specialnih zadevah deželne poli-
tike, deželne organizacije kompetentne inštan-
ce, ki imajo na podlagi skupnega programa določati
delo deželne politike in da mora odločitev o
glasovanju za proračun v posameznih deželah
ostati prepuščena razsodbi deželnim organizaci-
jam odgovornih deželnozborskih frakcij.“

Predsednik Singer je dejal, da vzame zbor
to izjavo na znanje.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto
in velja za avstro-ogrske kraje za celo
leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin.,
za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol
leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol
leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Politični odsevi.

Na Nižjem Avstrijskem je agitacija za de-
želnozborske volitve, ki bodo prihodnji mesec, v
prvi vrsti.

Delegacije se snidejo dne 7. oktobra v Bu-
dimpešti. Na dnevnem redu bodo tudi bosenske
zadeve.

V češkem deželnem zboru delajo nemške
stranke obstrukcijo. Začelo se je s tem, da niso
dobile za deželni zbor nemškega «aktuarja» (pi-
sarja); potem so bili jezni na deželnega maršala
princa Lobkovic, ki je za svoje mesto res nespo-
soben. Toda pravi razlog je starejši. Stare boje
med Čehi in Nemci so razne sodnijske jezikovne
zadeve in kravi dogodki v Bergreichensteinu še
poostriili. Čehi in Nemci bi radi po sili zmagali s
svojimi zahtevami, obema je pa všeč, če deželni
zbor ne more delovati, ker se s tem zavlači vo-
lilna reforma. Ministerski predsednik baron Beck

je povabil voditelje strank na Dunaj, da bi jih
spravil. Nemci so prišli, Čehi so odklonili vabilo,
češ, da imajo ministra-rojaka. V sredo ima biti
zopet seja deželnega zbora. Precej verjetno je, da
se Becku dotlej posreči, za silo zamazati razpoke,
Ampak več kakor za silo ne bo.

Poljski in rusinski socialisti so v nedeljo
priredili v Lvovu velikansko demonstracijo za splošno
in enako volilno pravico za deželni zbor. Delavski
zastopniki so prišli iz vse dežele. Po sprevedu je
odšla deputacija, sestavljena iz 40 članov, ki so
zastopali 25 mest, h deželnemu maršalu Bade-
niju; v imenu poljskih sodrugov je razložil po-
slanec Daszynski, v imenu rusinskih pa poslanec
Vitijk zahtevo delavstva. Daszynski je izjavil,
da ne more biti govora o novi kuriji. Take reforme
ne bi ljudstvo sprejelo na noben način. Maršal
grof Baden je izjavil, da je za razširjenje vo-
lilne pravice, ampak «kot pristaš počasnega raz-
voja» misli, da ni upati na splošno in enako vo-
lilno pravico. Deputacija je potem odšla k načel-
niku demokratične leve drju. Rutowskemu;
v klubu je bilo navzočih mnogo članov te stranke,
ki so obljubili deputaciji, da bodo krepko podpi-
rali zahtevo splošne in enake volilne pravice. Od-
tod je odšla deputacija k načelniku mladorusin-
skega kluba drju. Olesnickemu; ta in vodstvo
poljske ljudske stranke so obljubili, da se bodo
bojevali s socialnimi demokrati za splošno in enako
volilno pravico. Pred deželnim zborom je poslanec
Daszynski množici naznanil, kaj je deputacija
čula. Ko sta se pokazali med množico dve rdeči
zastavi, je zahteval policijski komisar, naj ji ljud-
stvo takoj odstrani. Poslanec Daszynski,
Vitijk in Diamand so komaj preprečili krvav
spopad. Pred deželno bolnico je poslanec Hudec
po kratkem nagovoru pozval množico, naj se
mirno razide. Ljudstvo je hotelo slišati še Da-
szynskega. Na to je poskočil policijski ko-
misar Tauer, da na noben način ne dovoli
shoda pod milim nebom, ter je pognal policiste
na ljudstvo, ki se ni moglo golim sabljam dovolj
hitro umakniti. Mnogo ljudi je popadalo, med
njimi štiri mlada dekleta, 72 letnega starca so
tako pohodili, da sta mu dve rebri zlomljeni.
Ranjenih je 28 oseb, med njimi
9 težko. Popoldne je bila deputacija pri na-
mestniku drju. Bobrznyskem, kateremu se
je pritožila tudi zaradi policijskih brutalnosti. Na-
mestnik je obljubil strogo preiskavo. Glede volilne
reforme je dejal, da mu je simpatična zahteva, da
dobi volilno pravico tudi tisti državljani, ki je
še nimajo. Tudi ta odgovor je deputacija sporo-
čila ljudstvu, ki je čakalo pred namestniško pa-
lačo.

Na Ogrskem je bilo v nedeljo 56 shodov za
splošno in enako volilno pravico. V Budimpešti je
bil pred shodom velik demonstracijski obhod. Mir se
ni kalil.

Ogrska volilna reforma, ki jo je izdelalo An-
drassyjevo ministrstvo, je pravi škandal. Tisti, ki
ne znajo čitati in pisati, bi dobili kosček indirektno
volilne pravice, tako da bi za deset takih volilcev
volil po en volilni mož. Na ta način bi imelo
1.270.324 analfabetov skupaj 127.092 glasov. Kdor
zna čitati in pisati, dobi en glas. Volilcev z enim
glasom bi bilo 1.534.443. Kdor je končal 4 raz-
rede srednje šole, kdor plača 20 kron direktne
davke, kdor je pet let pri enem gospodarju,
kdor je 32 let star in je bil pri vojaki ter ima
3 otroke, dobi še en glas. Volilcev z dvema glasovi
bi bilo 866.267, t. j. 1.732.543 glasov. Tretji glas
dobi, kdor je končal celo srednjo šolo ali pa kdor
plača 100 kron direktne davke. Po tri glasove
bi imelo 217.791 volilcev, t. j. 653.373 glasov.
Madžarskih glasov bi bilo 61,8 odstotkov, nemških
15,2, slovaških 10,3, rumunskih 7,4, rusinskih 0,5,
hrvatskih 1,1, srbskih 2,4, drugih 1,3 odstotkov.
Tako bi bila Madžarom, ki so v manjšini, zago-
tovljena večina. Delavci bi s takim popačenjem do-
bili 36,9 odstotkov vseh glasov.

Bulgarako-turški konflikt še ni rešen, tem-
več se je poostril vsled stavke na istočnih želez-
nicah. Zaradi Gešova, ki ni dobil vabila na di-
plomatični obed, bi se zadeva najbrže kmalu re-
šila, ker priporočajo Mladoturki popustljivost. Am-
pak Bulgarija si hoče sedaj tiste proge istočnih
železnic, ki leže na bulgarskem ozemlju, prilastiti,
češ, da se sicer na bulgarskih železnicah lahko ustavi
delo, če sklenejo železničarji na Turškem stavko.
Družba istočnih železnic se pa sklicuje na svoj
ugovor in na to, da so preporne proge njena last.
Položaj je kritičen.

V Kurdistanu se širi punt ter se vrše nepre-
stano boji. Nomadi so pognali iz Kemaha turško
vojaško posadko. Častniki in vojaki so rodod
Kurdi, se bratijo s puntarji ter nočejo priznati
ustave.

Društvene vesti.

Idrija. V soboto 3. oktobra zvečer bo pre-
daval g. dr. Drag. Lončar «o prirodi in kulturi».
Predavanje se vrši v lokalu podružnice rudarjev.
Pričetek ob 9. uri. Udeležite se vsi!

Shodi.

Ljubljana. Podružnica lesnih delavcev ima v
nedeljo dne 4. oktobra ob 9. uri dopoldne «pri
Levu» društveni shod. Pridite vsi!

Celje. V nedeljo 4. oktobra bode v Celju »Pri zelenem travniku« ljudski shod. Dnevni red: Zadnji dogodki po Slovenskem.

Cenjene naročnike, ki še niso ponovili naročnine za IV. četrtletje, prosimo, da store to v najkrajšem času, ako nečejo, da se jim list ustavi.

„Društvo tiskarjev na Kranjskem“

je slavilo v nedeljo, 20. t. m. 40 letnico svojega obstoja. Društvo, ki se je razvilo iz tako skromnih početkov v tako čvrsto organizacijo, kakršna je danes »Društvo tiskarjev na Kranjskem«, sme ponosno slaviti svojo stiriidesetletnico. Vsehi tiskarske organizacije so naravnost krasni. Strokovno društvo tiskarjev stoji danes na čelu vseh strokovnih društev na Kranjskem, kot najstarejša, najtrdnjša in najuglednejša strokovna organizacija.

Slavnostno zborovanje se je pričelo ob 10. uri dopoldne v okrašenih mali dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani. Otvoril ga je podpredsednik tov. Mlinar, ki je v imenu odbora pozdravil vse navzočnike, posebno došle zastopnike in goste. Omenja, da se je društvo tiskarjev osnovalo v jako kritičnem času. Takrat se je pričelo v Avstriji kulturno gibanje in tudi naše društvo je spočetka delovalo domala le na kulturnem polju. Govornik navede imenoma zastopnike tiskarskih društev in drugih organizacij, ki so prispeli na zborovanje, ter podeli besedo društvenemu predsedniku tov. Werzaku, ki opiše kot slavnostni govornik delovanje društva nekako takole:

Velecenjeni zborovalci! Dragi tovariši! Zbrali smo se danes, da proslavimo 40 letnico obstoja svojega društva. Velepomemben je ta dan za nas in ponosni moremo biti na to svoje društvo, ki je najstarejše in najbolj organizirano strokovno delavsko društvo na Kranjskem, ki se je ustanovilo v tistih letih, ko so smatrali še vsako delavsko gibanje za državno nevarno, ko se je vsako delavsko društvo moralo boriti z različnimi zaprekami od strani vlade, predno je stopilo na trdna tla.

Dovolite mi, cenjeni zborovalci, da Vam podam v kratkem očrto zgodovino društva od ustanovitve pa do današnjega dne ter s tem pokažem, kako se je društvo pod skromnim imenom izobraževalnega društva razvilo do sedanje veličastne organizacije, ki je zahtevala mnogo požrtvovalnosti in složnosti članov.

Leta 1867 se je med ljubljanskimi tiskarskimi pomočniki izprožila misel, da si osnujejo društvo, ki bo varovalo in gojilo gmojne in društvene koristi svojih članov. V ta namen so izdali oklic na tukajšnje tovariše, ki je pozival, da se naj osnuje tiskarsko izobraževalno društvo. Ta oklic ni bil brezuspešen. Dne 24. novembra l. 1867 so sklicali shod, ki se ga je udeležilo 13 tovarišev. Izvolili so tam v začasni odbor štiri tovariše, ki so prevzeli ne lahko nalogo, da sestavijo pravila in pridobe tudi druge tovariše za pristop k društvu. Nekaj tednov pozneje je že predložil omenjeni začasni odbor pravila prostemu shodu, ki se ga je udeležilo 26 tiskarjev in kjer so bila sprejeta pravila in se je izvolil odbor za leto 1868, v katerem so bili nastopni tovariši: Ant. Klein, predsednik; Viljem Arleth in Ivan Kovač, zapisničarja; Makso Armic, blagajnik.

Pravila je potrdila vlada šele dne 6. februarja 1868, ko so bila že drugič predelana po želji deželne vlade.

Dne 9. februarja se je vršil prvi v zmislu pravil sklicani občni zbor. Še pred tem zborovanjem je pristopilo društvu 32 članov, ki so torej pravi ustanovni člani. K temu zborovanju so bili prisli tudi odličniki ljubljanskega mesta, ki so se celo vpisali kot podporni člani in so nekateri društvu naklonili tudi večje denarne zneske. Tudi lastniki tiskarn so se zanimali za društvo, kateremu so podarili poleg denarnih zneskov tudi koristnih knjig in mu prepuščali brezplačno dnevnik in druge tiskovine.

Delovanje izobraževalnega društva se je raztezalo prvi dve leti na javna predavanja v strokovnotehniških stvarih, uvedli so se učne kurzi za slovenski in nemški jezik in gojilo se je petje. Toda vnanji zgledi so vplivali tudi na naše tovariše tako, da so se lotili snovati podporno društvo, ki naj nudi članom poleg duševnega izobraževanja tudi gmojne podpore, če zbole ali so brez dela. Že prvo društveno leto je bilo sklenjeno, da se osnuje bolniška blagajna, blagejna za potujoče pomočnike, ki iščejo dela, in blagajna za onemogle.

Blagajno za potujoče je društvo prevzelo od tedaj obstoječih domačih (tiskarskih) blagajn. Za osnovo bolniške blagajne so vzeli sporazumno z lastniki tiskaren in obstoječih starih domačih blagajnic (takozvanih Hauskassen) 2000 K. Tako se je polagoma osnovala potniška podpora, brezplačna podpora, bolniška podpora, onemoglostna podpora in sirotinska podpora.

Leta 1871 je stopilo društvo z vnanjimi bratskimi društvi s posameznimi podpornimi blagajnami v vzajemnost. To se je sprožilo na shodih tiskarskih društev, ki se jih je vršilo več po raznih mestih in je bilo že na drugem leta 1869 naše društvo zastopano.

Leta 1878 se je naše društvo preosnovalo v podporno, oziroma kronovinsko društvo. Izdelala so se pravila za kronovinsko društvo, ki jih je potrdila l. 1879 deželna vlada.

Zgodovina tiskarskega društva ima zaznamovati leta 1883 žalosten dogodek. Ob priliki praznovanja 50 letnice rajnega tovariša Lindnerja je nastal v društvu malenkosten prepir in njega posledica je bila, da so bili trije člani izključeni. Za izključence se je potegnilo nekaj tovarišev, in ker niso mogli doseči, da bi jih društvo zopet sprejelo, so izstopili še sami in si osnovali svoje »Podporno društvo za tiskarje na Kranjskem«. K sreči pa to nezno stanje ni trajalo dolgo in shod tiskarskih društev v Pragi dne 7. in 8. septembra 1884 je sprijaznil obe stranki. Podporno društvo se je razšlo in člani istega so pristopili zopet kronovinskemu društvu s svojimi starimi pravicami. Na shodu v Pragi sta zastopala kronovinsko društvo tov. Zeplichal in A. Legat, podporno društvo pa tov. Sperling.

Z letom 1889 je stopila v veljavo vzajemnostna pogodba z drugimi bratskimi društvi po določbah, ki so bile sprejete na graškem tiskarskem shodu. Pričelo se je s centraliziranjem raznih blagajnic in leta 1891 je stopila kot prva v veljavo centralizirana potniška blagajna; a polagoma so se centralizirale v kratkih presledkih vse podporne blagajne.

Tudi za izboljšanje gmojnega stanja svojih članov je društvo in pozneje cela tiskarska organizacija storila mnogo. Leta 1868 se je izvel prvi merdni tarif sporazumno z lastniki tiskarn. Leta 1872 se je izdelal novi tarif, ki je ostal v veljavi do leta 1890; isto leto je bil tarif časovnim razmeram primerno predelan ter je bila ta plačilna pogodba veljala potem do leta 1895. To leto je jela misliti skupna tiskarska organizacija na normalni plačilni cenik za vso državo; vršila so se pogajanja z zastopniki lastnikov tiskarn na Dunaju in končno je prislo do sporazuma. Sklenjen je bil sedanji normalni plačilni cenik, veljaven za vso Avstrijo, ki je bil do danes že dvakrat revidiran; s cenikom se je doseglo, da so danes pri nas plače, dasi ne najboljše, vendar kolikor toliko primerne življenjskim razmeram. Leta 1894 se je ustanovila »Zveza avstrijskih tiskarjev«, kateri je pristopilo tudi naše društvo. Zveza šteje danes 15 društev, ki imajo skupaj 14.000 članov, torej je skoraj 94 % vseh tiskarjev v organizaciji.

Sklepan z željo, naj bi društvo tiskarjev na Kranjskem tudi v bodoče delovalo vedno v tem smislu kakor dosedaj, vedno v prid in blagor svojim članom in naj bi se z današnjo slavnostjo doseglo, da se kranjski tiskarji še tesneje oklepajo društva v popolnem soglasju in slogi, zakaj vedno in vedno je resnično geslo: V slogi je moč! (Burno odobravanje.)

Na to so govorili in čestitali društvu odposlanci bratskih društev.

V imenu zvezinega odbora pozdravi in čestita društvu načelnik zveze tov. Reimüller z Dunaja, ki pravi, da imajo tiskarji zahvaliti vse vspehe, ki so ji dosegli, svoji trdni organizaciji. Poudarja solidarnost, ki vlada pri tiskarjih in ki je predpogoj vsakemu uspešnemu delovanju. Govorili so še za »Hrvatsko tipografsko društvo« tov. Herjavič, v imenu »Ljubljanske strokovne komisije« sodr. Anton Kristan, za koroško bratsko društvo tov. Mitschke, za spodnjeavstrijsko tov. Pochop, za stajersko tov. Lessiak, za stajerski pomočniški zbor tiskarjev tov. Machold in za tržaško, oz. primorsko društvo tov. Apollonio.

Tajnik tov. Štrekelj prečita došle brzojavne in pismene pozdrave, ki so jih poslali: Tiskarsko društvo za Moravsko, tiskarsko društvo za Gornjeavstrijsko, tiskarsko društvo za Tirolsko, pomočniški zbor tiskarjev na Dunaju, potem tovariši Ramiseh iz Jablonic, Mohar, Naft in Gostič iz Graclea, Ognisko, tovariši (slovenski, dva) z Dunaja, tov. Tavčar z Opatije, tov. Škerbic, sodr. E. Kristan i. t. d.

Po zaključnem govoru podpredsednika tov. Mlinarja, ki se vsem udeležnikom zahvaljuje, je slavnostno zborovanje končano.

Opoldne so se udeležniki fotografirali na vrtu »Narodnega doma«.

Ob 1. uri popoldne je bil v areni »Nar. doma« banket za 180 oseb. Predsednik društva tiskarjev na Kranjskem, tov. Werzak, je napil zunanjem gostom, ki so se lahko prepričali, da tudi kranjski tovariši korakajo skupno z drugimi naprej.

V imenu zunanjih zastopnikov društev se zahvaljuje tov. Sussmann z Dunaja za kolegijski sprejem ter napije med burnim odobravanjem navzočih društvu in neprelomljivi solidarnosti vseh tiskarjev v Avstriji.

Končno se spominja tov. Mlinar se odbornikov, ki so poslovali daljšo dobo v prejšnjih odborih, kakor gospodje Rüting, Arselin, Sperling, Zwatz in Breskvar in vseh drugih, ki so pospeševali društveno stremljenje ter jim zakliče »živeli«. (Burno odobravanje.)

Pri banketu je svirala ljubljanska društvena godba, ki je igrala tudi pri popoldanskem koncertu. Pri koncertu je sodelovalo slov. del. pevsko društvo »Slavec«. Zaključilo se je slavlje s plesom v areni »Nar. doma«.

Zahlevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

Rdeči Prapor

Domače stvari.

Za žrtve dvajsetega septembra. Združeni odbor slovenskih narodnih strank je izdal oklic, ki poziva občinstvo, v prvi vrsti denarne zavode, občine in korporacije, naj prispevajo za fond, iz katerega se bodo podpirale žrtve dvajsetega septembra in za spomenik padlim na Pogačarjevem trgu. Prostovoljne doneske sprejema odvetnik dr. Korkalj in upravnistva ljubljanskih časopisov. Čeprav se ne moremo strinjati z besedilom utemeljitve, vendar odobravamo namen. Posledice usodnega dvajsetega septembra bodo tudi za tiste, ki ostanejo živi, vaj za nekatere izmed njih, žalostne. Bati se je, da odnese nekateri trajen spomin na nesrečo in da bodo vse žive dni imeli skodo. Človekoljubno je torej, pomagati jim in olajšati njih usodo.

Konfiskacija. Kako natančno so začeli čitati naš list in uvaževati, kar piše! Zadnjič so zopet spoznali, da smo spravili državo v nevarnost pa so posegli z roko ces. kr. avstrijske pravice med nas in naše čitatelje, katerim ne privoščijo, da bi brali našo notico »Beck in osebna varnost«. Menda nam zastopstvo ugrožene države ne zameri, če mislimo, da smo napisali lepo notico. Če je gospod cenzor drugega mnenja, ne moremo pomagati; ampak v pereh rečeh smatramo sami sebe za kompetentno instanco. Seveda smo se morali ukloniti cenzorjevi volji, ampak ker bi nam bilo od srca žal, če bi ostala po našem mnenju lepa notica izgubljena bogve v katerem kotu ces. kr. sodnije, se hočemo sotruditi, da pokažemo s pomočjo državnega zbora našim čitateljem, kako neusmiljeno in brez vsakega estetičnega občutka križajo gospodje cenzorji naše najlepše sestavke.

Da bo enkrat prav. Glejte nesporazum: Mi mislimo, da moramo pisati za občinstvo po svojem prepričanju, visoka cenzura meni, da naj pišemo zanjo po njenih nazorih. To je sitno navskrižje, ki nam je delalo zadnje dni silne preglavice. Nekoliko škafov apna smo porabili, ko smo si belili glavo. Končno smo razsekali vozelo. O ljubljanskih dogodkih moramo poročati; to je publicistična dolžnost. Ampak naše dosedanje poročanje ne ugaja baronu Schwarzu. Poročajmo torej drugače. Tako bo morda prav: V nedeljo, dne 20. septembra je bila po navadi tako mirna Ljubljana pozorišče divjih izgrediv. Silne tolpe podivjanih puntarjev, ki so hotele demolitirati državo, so se valile po ulicah. Živ krst se ni upal iz hiše. V svojih sobah in salonih so trepetali ubogi prebivalci, kajti iz verodostojnih virov je prišla vest, da so povsod razmeščene bombe in petarde. Govorilo se je tudi, da je punt aranžiran od jugoslovanskega revolucionarnega odbora. Ker ni bilo Nasteda v Ljubljani, se ga ni moglo vprašati. Mestna policija je posredovala; toda kaj bi bila opravila, ko ji je stalo nasproti vse, kar pleze in gre? Zapri so policaje v špekhamro. Divji puntarski duh je prignal na cesto staro in mlado, moške in ženske. Na vseh oglih so se zidale barikade. Ženske so razlivalo petrolej po ulicah, trgih in hišah. Ljudje podivjanih, anarhistovskih obrazov so ščuvali množico. Visoki dostojanstveniki so prigovarjali, razlagali, mirili. Vse je bilo zaman. Iz predmestij je prišel glas, da so demolitirane cele ulice. V mesto so prihajale nove tolpe; poznalo se jima je, da hočejo vse razdejati. Cela armada puntarjev je jemala samokrese iz žepa. Od nekd so privlekli strojne puške. Nekoliko tisoč upornikov je pohitelo na grad, da bombardirajo mesto iz topov, s katerimi se navadno nazonja ogenj. Doslej se je prizanašalo. Samo ljudje v fraku in cilindru so prigovarjali. Sedaj je vzkipela nevarnost do vrhunca. S težkim srcem so dali vojakom nalog, naj rešijo državo. Z največjo previdnostjo so izbrali vojake, katerih železna nepristranost je bila prav tako gotova, kakor njih mehko srce. Najbolj izkušene častnike so jim dali za poglavarje. Skromno so nastopali, komaj da jih je ljudstvo opazilo. Z lepo besedo so dokazovali po besneli druhal, da je že čas, da gre dober kristjan spat. Nič ni pomagalo. Kamenje, kaj! Skalovje je letelo na nje, samokresi so pokali, na Gradu je grmela baterija. Majhen oddelek, ki je hotel ustati s tem potolažiti, da jim je dajal cigarete, je prišel v najhujšo nevarnost. Ob vseh strani obkoljen, v toči kamenja, ki je bila tako gosta, da se ni videlo solnce, je bil v nevarnosti, da ga pokončajo. V tej strašni stiski, ko vse besede, vsi signali niso nič zalegli, je hladnokrvni častnik ukazal, naj se enkrat ustrelji, ampak samo za strah. Vojaki so namenoma merili v luknje v zraku. Počasi so streljali, da bi se bil vsakdo lahko umaknil. Ampak kaj pomagalo! Kroglja leti v zrak, ampak puntar se postavi naravnost pred njo! Nočemo decidirano trditi, da so to storili kar namenoma; morda se je tako zgodilo po neprevidnosti. Ampak nastavljali so hrbte in to je na vsak način sumljivo. No — to je bilo vse; potem je bil mir in konec. Po noči je bilo nekoliko plesnih veselice...

Tako! Poročilo smo napisali in oddahnili smo se. Hvala bogu. Vendar znamo še pisati tako, da se ne konfiscira.

Socialni pregled.

Varstvo rudarjev je v Avstriji še vedno skrajno zanemarjeno. Sicer je že cela vrsta predpisov, naredb in odlokov o varstvu rudarskega zdravja in življenja, ali v praksi je vse tako, kakor da ni rudarjevo življenje vredno počenega groša. Najbolje pokazuje to statistika rudniških nezgod iz zadnjih 15 let. Pokazuje nam sledeče številk:

a) Težke poškodbe:

leta 1892	440 slučajev
" 1893	522 "
" 1894	633 "
" 1895	692 "
" 1896	756 "

V teh letih so se zgodile velike rudniške katastrofe in sicer leta 1892, 1893 in 1894. V Pribramu je leta 1892 poginulo nad 300 rudarjev, v Karvinu leta 1894 pa 235 rudarjev naenkrat.

leta 1897	820 slučajev
" 1898	932 "
" 1899	912 "
" 1900	1021 "
" 1901	1028 "
" 1902	1070 "
" 1903	1228 "
" 1904	1499 "
" 1905	1513 "
" 1906	1717 "

b) Smrtne nezgode:

leta 1892	507 smrtnih slučajev
" 1893	290 "
" 1894	378 "
" 1895	203 "
" 1896	189 "
" 1897	168 "
" 1898	162 "
" 1899	174 "
" 1900	284 "
" 1901	199 "
" 1902	216 "
" 1903	114 "
" 1904	122 "
" 1905	200 "
" 1906	169 "

To so uradne številk. Če bi hoteli spoznati vso resnico, bi morali imeti skoraj božansko vseglednost. Kajti koliko je nezgod, ki jih tudi uradi ne izvedo, se ne more uganiti. Je jih pa dosti; kadar minejo leta se včasih izvedo tudi taki prej neznani slučaji. Jama je še vedno podobna bojišču.

O ameriškanskih delavskih plačah je izšla zanimiva statistika davčnega urada Zedinjenih držav. Statistika kaže razmere iz leta 1904 in obsega 123.703 industrialna podjetja, v katerih je bilo 3.297.819 delavskih oseb in sicer

moških delavcev	2.620.000
delavk	588.000
mladostnih izpod 16 let	90.000

Celotno število industrialnih delavcev v Zedinjenih državah se čeni na 5.470.000. Podatki davčnega urada so seveda nekoliko pomanjkljivi, ker obsegajo samo stalne plače, ne morejo pa vpoštevati spremenljivih dohodkov, s katerimi se ameriškanske plače znatno povečajo. A tudi ta statistika nam kaže, koliko je ameriškanski delavec na boljšem od avstrijskega, posebno od slovenskega. Omenjena statistika konstatira da je več kakor polovica popisanih delavcev zaslužila po 69 kron na teden. Poprečna stalna plača ameriškanskega delavca se čeni po davčnih podatkih na 50 kron na teden. Za moške delavce je bila poprečna tedenska plača 55 kron 80 vin., za delavke 31 kron 90 vin., za nedorasle 17 kron 40 vin. Na prvem mestu glede plače so bili klesarji s poprečno 105 kron na teden, za njimi izdelovalci modrcov s 84, potem kemigrafii, litografii in člani podobnih strok z okroglo 84 kron. Najslabše plače so v tovarnah za volno in olje s 26 do 33 kron. Precej v sredi so čevljarški delavci; moški zaslužijo po 60, ženske po 36 kron, krojaški moški delavci po 61, ženske po 30 kron na teden. V tovarnah za električne stroje in aparate dobivajo po 54, v livarnah in tovarnah strojev po 59 kron, v tovarnah za pohištvo moški po 50, ženske po 27 kron, v tobačnih tovarnah moški po 55, ženske po 29, peki po 58, klobučarji po 66 kron. Nerestnično je, da bi imele ameriškanske plače manjšo vrednost kakor evropske, kajti najvažnejše potrebnosti, meso, kruh i. t. d. kupuje ameriškanski delavec ceneje kakor naš. Če je stanovanje nekoliko dražje, je pa tako urejeno, da ga za tak denar tudi ne bi dobil pri nas.

Zapisnik zborovanja rudarske zadruge II. skupine c. kr. okrožnega rudarskega urada v Celju

za rjavi premogokop v Zagorju, dne 6. kimovca 1908 ob 10. uri dopoldan v gostilni gosp. I. Raika v Velenju s sledečim dnevni redom: 1. Poročilo o državni rudarski konferenci na Dunaju; 2. Posvetovanje o ustanovljenem društvu v Celju za boj proti tuberkulozi; 3. Razni nasveti. — Navzoči so

bili: gosp. c. k. rud. komisar Kallab in 59 odposlancev. Načelnik konstatira, da je zborovanje sklepčno in imenuje odposlanca M. Repovša III. za zapisnikarja. — 1. K prvi točki prečita načelnik v slovenskem jeziku poročilo državne konference na Dunaju, resolucije o bratovski skladnici, o rudniškem nadzorstvu, o varstvu odposlancev in o splošnem rudarskem zakonu, ki so bile na državni konferenci sprejete. Vse se je po kratki debati sicer s pripombo, da bi se nadzorovanja v popolni tajnosti vršila, vzelo na znanje. Gosp. c. kr. rudniški komisar Kallab pojasni, da se nadzorovanja vedno tajno vršijo. Izjema je le tedaj, kadar se zgodi nesreča. 2. K drugi točki prečita načelnik prošnjo društva za boj proti tuberkulozi. Odposlanec Mart. Repoš stavi predlog, da pristopi zadruga z enkratnim prispevkom tisoč kron h društvu in sicer pod tem pogojem, da se da popolno zagotovilo za vsprejem bolnikov. Predlog je bil z 58 glasovi proti enemu vsprejet. 3. K tretji točki prečita načelnik prošnjo za ubogo otroke trboveljske občine, ki se je enoglasno izročila velikemu odboru II. skupine. Odposlanec Jakob Strajner iz Zagorja priporoča, da bi se posvetovali, kako bi se »šlemunga« odpravila, ki gotovo tudi pri drugih rudniških škoduje, in ne samo v Zagorju. Gosp. c. kr. rudniški komisar pojasni, da je »šlemunga« velik napredek za rudarje, in da je še v povoj, zategadelj se še vse teškoče, ki ovirajo, niso mogle odstraniti. Odposlanec Ajnik iz Trbovlj poroča, da je v spodnem Revirju II. toliko vode v štreknah, da ne vidi, ali je menjalnik pravilno mejan ali ne, temveč da more motor vstaviti in tipati po vodi ali je prav mejano in zanesljivo. Odposlanec Grobler Peter pojasni, da rudarska oblast sploh ne more biti na jasnem o teškočah in ovirah pri »šlemungi«. Ato mislijo pri družbi, da pride uradnik od c. kr. rudniškega urada, pa dva ali tri dni nič ne šlemajo. Ko pa c. kr. rudniški komisar odide, pa tako šlemajo, da bi kmalu švelarje voda odnesla. Po daljši debati se sklene, da se pripusti odboru II. skupine, ki o kratkem sestavi kot zahtevo in jo odpošlje na družbo kakor tudi na c. kr. rudarski urad. Odposlanec Grobler Peter priporoča in izreka željo, da bi se rudniška oblast ozirala nato, da bi se, kjer so mokri kraji, in da je veliko vode, delalo 6 ur kakor pri vročini. Odposlanec Martin Repoš iz Zagorja predlaga, da bi se zborovanja, zanaprej med tednom v delavnih dnevih, ne pa ob nedeljah obdrževala, in utemeljuje svoj predlog tem, da po zakonu kot po pravilih rudarske zadruge se odposlanec mora dati dopust in zamujeno dnevno plačo povrniti, zategadelj nam ni treba zlorabiti nedeljski počitek, je bil enoglasno sprejet. Odposlanec Topolšek Anton iz Trbovelj predlaga z ozirom na podraženje življenjskih potrebščin, da se dijete odposlancev povišajo in sicer na kraju kjer se zborovanje vrši na K 3— čez 10 kilometrov K 4— oddaljenim pa na K 6— in ako je treba biti čez noč, pa še enkrat toliko, kar je bilo enoglasno sprejeto. Kjer se nihče več k besedi ne oglasi, je zaključil načelnik zborovanje.

Martin Repoš III.
zapisnikar.

Franc Peterlin m. p.
načelnik II. skupine.

Zahvala.

Društvo tiskarjev na Kranjskem zahvaljuje tem potom vse prijatelje društva, korporacije in skupine, ki so spremili k zadnjemu počitku žrtvi, katerih ena je bil naš dragi član, tovariš

Rudolf Lunder strojnik v „Narodni tiskarni“.

Istotako iskreno zahvaljuje društvo vse one, ki so počastili spomin s tem, da se poklonili vence v znak sočutja in protesta, ali sicer sodelovali pri pogrebu.

V LJUBLJANI, dne 24. septembra 1908.

Žepna ura z verižico samo za 3 krone.

Elegantna gloria-srebrna žepna ura, sistem Roskopf z anker kolešjem in pozlačeno verižico samo 3 krone. 8 kom. z verižico 8 K. Razpošilja se proti povzetju ali če se pošlje denar naprej.

Friedricha razpošiljalnica švicarskih ur
Krakov 130. 2—1

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Pozor! 50.000 parov čevljev! 4 pare čevljev za K 7.—.

Po nakupu velike množine čevljev prodajam čevlje po zelo nizki ceni. Prodajam vsakemu 2 para moških in 2 para ženskih modnih čevljev iz ružavega ali črnega usnja z nabitimi modnimi podplati, elegantni, po najnovejši fazoni. Velikost po številu. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.—. Razpošilja se po povzetju. Zamenja dovoljena ali pa se denar vrne. 2—2

S. URBACH, razpošiljalnica čevljev,
KRAKOV šte. 80.

Kaj pravite k moji gorski partiji?

Pornislite samo, jaz, ki se ob vsakem vetriču sicer prehladim, da ne morem izpregovoriti glasne besede in se kar ne morem iznebiti bolečin v vratu, — bila sem na Golci — in ob res slabem vremenu. Pa mi ni bilo nič. Vzrok? Rabila sem Fayeve prave sodererke in pravim Vam, da so storile pravi čudež. Jaz sem kar zaljubljena v ta drobšč in sedaj mi jih nikdar in nikjer ne zmanjka — tudi na potu ne.

Škatljica velja le K 1.25 in se dobi v vsaki lekarni, drogeriji ali trgovini z mineralnimi vodami.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. TH. GUNTZERT,
Dunaj IV./1., Grosse Nengasse 27.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album, 10 najlepših slik sveta, 3 šalji predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov, za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gld. 1-65**. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3—2

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Naznanilo.

Ob stiriostletnici Trubarjevega rojstva spominja se prvega slovenskega reformatorja tudi slovenska socialno-demokratska stranka. Izdala je brošur

„Primož Trubar in slovensko ljudstvo“

v založbi »Delavske tiskovne družbe v Ljubljani«.

Cena 8 vinarjev.

Opozarjamo sodruge in vse delavske organizacije na to. Kdor se ni naročil te brošure, naj to stori takoj.

Stiriostletnico Trubarjevega rojstva pa je proslavila socialno-demokratska stranka tudi s tem, da je izdela v založbi »Delavske tiskovne družbe« zanimivo protiklerikalno brošuro:

„V dobi klerikalizma“

ki obsega nad vse poučno čtivo o klerikalizmu.

Želimo, da bi se te dve brošuri kar najbolj razširili med slovensko ljudstvo. S tem se bo tudi najbolj proslavil spomin Primoža Trubarja.

Na delo tedaj!

